

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директора навчально-наукового
гуманітарного
інституту

Сергій ГУБАРЄВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
ПІДГОТОВКИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ»**

Третій (доктор філософії) рівень вищої освіти

Освітній рівень **доктор філософії**

Галузь знань **03 гуманітарні науки**

Спеціальність **033 Філософія**

Освітня програма **Філософія**

Тип дисципліни **обов'язкова**

КИЇВ-2024

Розробник: Кудря І.Г., професор кафедри філософії та історії навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор філософських наук, професор.

Силабус схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол від 09 вересня 2024 року № 2

В.о. завідувача кафедри психології, філософії та суспільних наук _____

О. ДРОБОТ

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ І. КУДРЯ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДО ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ОК 6.
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	Рік навчання 1-й. Семестр 2-й
Обсяг навчальної дисципліни	4 кредити, 120 год., у т.ч.: лекцій – 20 год., семінарів – 18 год., самостійної роботи – 82 год.
Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
Інформація про консультації	1 год./тиждень за графіком консультацій
Мова викладання	Українська
Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Кудря Ігор Георгійович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та історії
Контактна інформація викладача	kudria.ihor@tnu.edu.ua 066-433-55-38
Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Вивчення дисципліни сприятиме можливостям майбутнього науковця проводити пошук літературних джерел за конкретною науковою проблемою у різних пошукових системах, аналізувати новітні розробки вчених, розробляти власні напрями досліджень, проводити дослідження та розробляти пропозиції,

	висвітлювати результати власних розробок у статтях, монографіях, тезах, приймати участь у конференціях та семінарах, оформляти та захищати дисертацію.
Мета вивчення дисципліни	Теоретична і практична підготовка здобувачів вищої освіти освітнього рівня доктор філософії з методики дисертаційних досліджень, систематизації, проведення і оцінки результатів досліджень, оформлення наукової роботи, авторських прав та написання дисертаційної роботи.
Препозит	Історія філософії Філософія науки
Постпозит	Наукова етика Онтологія
Формат проведення дисципліни	Лекції, семінари, бесіди і дискусії на семінарах, індивідуальні дослідження, перегляд і аналіз відеоматеріалів. Дистанційна форма: платформа Google Meet.

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі третього рівня освіти при вивченні навчальної дисципліни.

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК6. Здатність до розуміння сучасної наукової методології, здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проектів, start-up; методологічно і технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективно висвітлення і поширення знань, щодо наукових досліджень та інновацій.

ФК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових

виданнях з філософії та суміжних галузей.

4. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

РН7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
		л		сем.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Види та методи наукових досліджень					
1.1 Рівні (експериментальний і теоретичний) та види (фундаментальні, прикладні) наукових досліджень	20	2		2	16
1.2 Загальнонаукові методи досліджень (гіпотеза, експеримент, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, узагальнення)	22	4		2	16
1.3 Спеціальні методи досліджень (історичний, компаративний, системний, структурно-функціональний, феноменологічний, герменевтичний)	22	4		2	16
Разом за розділом 1	64	10		6	48

Розділ 2. Умови проведення дисертаційного дослідження					
2.1 Основні елементи методики дисертаційного дослідження	28	4		4	20
2.2 Особливості проведення дисертаційного дослідження у філософії	18	4		4	10
Разом за розділом 2	46	8		8	30
Розділ 3. Дисертація (PhD): написання, оформлення, захист					
3.1 Підготовка до написання дисертації. Вимоги до змісту і структури дисертаційної роботи. Оформлення дисертаційної роботи. Порядок захисту дисертації.	10	2		4	4
Разом за розділом 3	10	2		4	4
Залік					
Усього годин	120	20		18	82

6. Індивідуальне завдання

ТЕМИ творчих робіт за розділами

Розділ 1

1. Рівні та види наукових досліджень.
2. Загальнонаукові методи досліджень: від гіпотези до узагальнення.
3. Спеціальні методи досліджень.

Розділ 2

1. Умови проведення дисертаційного дослідження.
2. Елементи методики дисертаційного дослідження.
3. Етапи планування та проведення дисертаційного дослідження.

4. Особливості проведення дисертаційного дослідження у філософії.

Розділ 3

1. Підготовка та порядок захисту дисертаційного дослідження.

Орієнтований перелік питань для підсумкового контролю.

1. Дисертація як кваліфікаційна робота.
2. Зміст і цілі дисертаційної роботи.
3. Завдання, етапи підготовки, написання та захисту дисертаційної роботи.
4. Проблема вибору адекватної меті і завданням дослідницької парадигми.
5. Методика дослідження.
6. Загальні методичні принципи наукового дослідження.
7. Методичні вимоги до результатів дослідження: об'єктивність, достовірність, надійність, доказовість.
8. Компоненти наукового апарату дослідження.
9. Вибір теми НДР.
10. Обґрунтування актуальності і структурування понятійного апарату.
11. Типологія наукових тем: теоретичні, практичні або змішані.
12. Ступінь наукової розробки проблеми, історія питання, опрацювання вітчизняної та іноземної літератури по темі дослідження.
13. Об'єкт і предмет дослідження.
14. Співвідношення об'єкту, предмета, теми та мети дослідження.
15. Мета, завдання та гіпотези дослідження.
16. Відповідність структури дослідженням її меті та завданням.
17. Тематика, структура і логіка проведення наукового дослідження, варіативність його побудови.
18. Комплексність дослідження.
19. Робота із джерелами по темі дослідження, аналіз періодичних друкованих та інтернет-видань.
20. Обговорення та консультації із науковим керівником та фахівцями із проблематики дослідження.
21. Підготовка тексту обґрунтування дисертаційного дослідження.
22. Принципи побудови вступу: актуальність, ступінь наукової розробки, об'єкт і предмет, мета і завдання.
23. Гіпотеза і методологія дослідження, наукова новизна і положення, що

- виносяться на захист, теоретична і практична значимість.
24. Принципи побудови основної частини дисертації.
 25. Кореляція завдань дослідження і основні розділи основної частини роботи.
 26. Співвідношення теоретико-методологічних і практико-емпіричних розділів дослідження.
 27. Принципи побудови заключної частини.
 28. Висновки як кумулятивний підсумок дисертаційної роботи.
 29. Список використаної літератури.
 30. Принципи формування списку.
 31. Додатки до дисертаційного дослідження.
 32. Обсяг дисертаційного дослідження.
 33. Мовна культура дослідження.
 34. Стилїстика наукового тексту.
 35. Формування навичок наукової мови.
 36. Етика наукового дослідження. Роль наукового керівника у дослідженні.
 37. Наукова сумлінність дослідника і проблема плагіату.
 38. Основні принципи роботи з науковою літературою.
 39. Відповідність використаної літератури темі дисертаційного дослідження.
 40. Принципи наукового цитування. Культура цитування.
 41. Використання літератури на іноземних мовах.
 42. Специфіка роботи з електронними носіями інформації.
 43. Апробація роботи і публікація основних результатів дослідження.
 44. Підготовка до захисту.
 45. Процедура захисту.
 46. Оформлення захисту.

7. Технічне та програмне забезпечення (обладнання)

Технічне забезпечення дає можливість приєднання кожного здобувача до навчальної платформи Google Classroom, де розміщуються навчальні матеріали, здійснюється оцінювання навчальних досягнень. Режим дистанційного навчання дає можливість приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Meet (для занять у режимі відеоконференцій). Програмне забезпечення – стандартне для освітньої сфери.

8. Полїтика курсу

Якщо аспірант пропустив заняття з поважної причини, йому треба мати мінімальну кількість балів для допуску до екзамену – 30 балів. Отримати їх можна, підготувавши три доповіді за темами семінарських занять, два

індивідуальних завдання та інші види робіт за власним вибором. Методи контролю виконаних завдань: співбесіда та захист індивідуального науково-дослідного завдання. Відпрацювання пропущених семінарів передбачає письмову підготовку за планом семінарського заняття та співбесіду з викладачем.

9. Методи навчання

Лекція – інформативно-доказовий виклад навчального матеріалу.

Метод лекції передбачає ознайомлення аспірантів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити аспірантів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови. При проведенні лекційних занять методи готових знань (коли аспіранти пасивно сприймають подану викладачем інформацію, запам'ятовують, а в разі необхідності відтворюють її) поєднуються з дослідницьким методом (який передбачає активну самостійну роботу аспірантів при засвоєнні знань: аналіз явищ, формулювання проблеми, висунення і перевірка гіпотез, самостійне формулювання висновків). На початковому етапі вивчення нової інформації на лекціях переважає пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод, при якому викладач організовує сприймання та усвідомлення аспірантами інформації, і ті, хто навчається, здійснюють сприймання, осмислення і запам'ятовування її. Коли викладач відчуває готовність аспірантів до інших методів навчально-пізнавальної діяльності, використовуються такі методи:

– репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого аспіранти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;

– проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, аспіранти стежать за ходом творчого пошуку (аспірантам подається своєрідний еталон творчого мислення);

– частково-пошуковий (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють аспіранти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності аспірантів);

– дослідницький: викладач ставить перед аспірантами проблему, і вони вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації.

У викладанні лекційного матеріалу переважає пояснювальний метод, при якому викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння аспірантами.

При наявності наочного матеріалу за темою лекції (відеофільми, презентації тощо) використовується інструктивно-практичний метод викладання, при якому викладач інструктує тих, хто навчається, не тільки словесними, але й наочними або практичними засобами.

Для виконання індивідуального завдання використовується спонукальний метод навчання, коли викладач разом із аспірантами формулюють проблемні питання і завдання, організовуючи самостійну діяльність тих, хто навчається. Аспіранти при цьому, у свою чергу, самостійно здобувають і засвоюють нові знання.

10. Система оцінювання та вимоги

Система вимог дотримання принципів академічної доброчесності, етики, дедлайну, відвідування занять, відпрацювань пропущених занять:

- вивчення дисципліни передбачає роботу в колективі відкритим до конструктивної критики.

- Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із викладачем дисципліни.

- самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.

- під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Оцінювання виконання індивідуальних завдань

Індивідуальна робота (доповідь, творча робота) має бути виконана студентом особисто на основі вивчення наукової літератури та/або філософських і культурологічних джерел. Текст індивідуальної роботи має бути забезпечений посиланнями на матеріали наукових публікацій чи документи з посиланнями на джерела. Дотримання всіх вимог дозволяє оцінити роботу до 10-20 балів. Невиконання умов підготовки роботи, відсутність посилань, але наявність певної самостійної роботи дає орієнтовно до 10 балів. Відсутність власної роботи, переписування чужих текстів – 0 балів.

Критерії оцінювання

«Відмінно», якщо здобувач твердо засвоїв програмний матеріал, продемонстрував глибоке та всебічне знання філософсько-наукових джерел, вміння послідовно, логічно та аргументовано викладати матеріал, розуміти філософські поняття, категорії; аналізувати події і явища, вміє робити порівняльну характеристику різних думок, філософських, культурологічних концепцій; відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, робити правильні й достатньо аргументовані висновки й узагальнення, правильно відповідає на додаткові запитання;

«Добре», якщо здобувач засвоїв програмний матеріал, вивчив основні джерела, вміє послідовно та логічно викладати матеріал, робить в основному

правильні та аргументовані висновки й узагальнення, але разом з тим допускає окремі неточності, що свідчать про недостатньо глибоке засвоєння матеріалу;

«Задовільно», якщо в засвоєнні здобувачем програмного матеріалу виявленні суттєві прогалини, у відповідях на питання допущені помилки, неправильні формулювання, які ґрунтуються на недостатньому знанні культурологічних явищ, матеріал викладено недостатньо послідовно, логічно та аргументовано, відповіді на додаткові запитання невпевнені й неточні;

«Незадовільно», якщо здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, основного змісту джерел, відповідає на питання не послідовно, нелогічно, без належної аргументації, припускається суттєвих помилок у висновках, при викладі явищ, фактів і подій, не дає відповідей на додаткові запитання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

11. Рекомендована література

Основна

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності» (від 30.03.2021 р. №1369-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1369-20#Text> (Дата звернення: 18.05.2024 р.).
4. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” (від 26.11.2015 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (Дата звернення: 18.05.2024 р.).
5. Іванов В.Ф. Контент-аналіз. Методологія і методика дослідження. Київ: Просвіта, 1994. 103 с.

Допоміжна

6. Каталог авторефератів дисертацій. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD (Дата звернення: 02.05.2024 р.).
7. Конспект лекцій з курсу “Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)” для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / Укладач І.Я.Омецінська. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 80 с.
8. Методика та організація наукових досліджень/ за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль: Видавн.-поліграф. центр ТНЕУ «Економічна думка», 2012. 196 с.
9. Наказ МОН України від 23.09.2019 р. № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text> (Дата звернення: 18.05.2024 р.).

Інформаційні ресурси

1. Web of Science platform. URL: <https://clarivate.com/products/scientific-and-academicresearch/research-discovery-and-workflow-solutions/webofscience-platform/>.
2. Scopus. URL: <https://www.scopus.com/home.uri>.